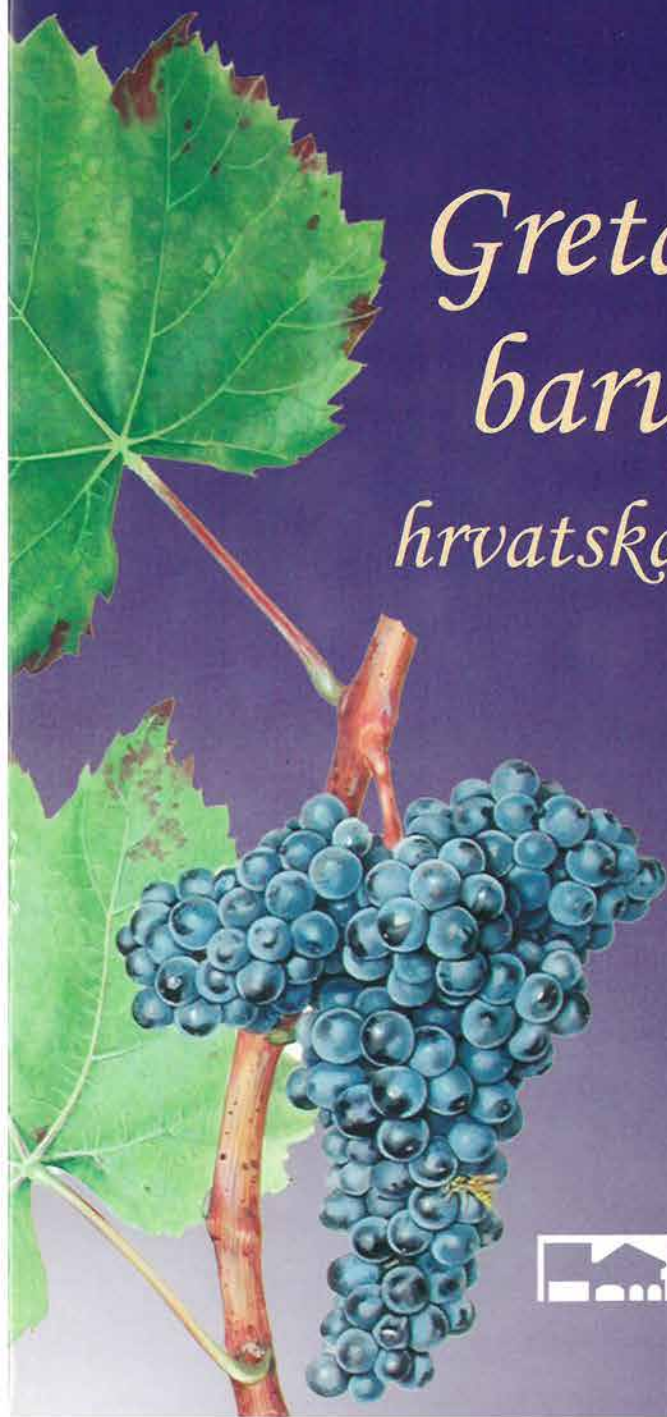

IZLOŽBA U POVODU
IX. ORGULJAŠKIH VEČERI
|
80. OBLJETNICE GRADSKOG MUZEJA

*Greta Pexider Srića
barunica Turčković
hrvatska kiparica i slikarica*

Gradski muzej Požege, Trg Svetog Trojstva,
06. do 16. listopada 2004. godine, 10 - 12, 17 - 19 sati

Zahvaljujemo

*Državnom arhivu u Slavonskom Brodu odjel Požega
(voditelju Goranu Hruški, prof.)
Na posudbi umjetnina Grete Turković*

IZLOŽBA U POVODU IX ORGULJAŠKIH VEČERI
REALIZIRANA JE UZ POTPORU

GRADA POŽEGE

MATICA HRVATSKA - ZAGREB
Odjel za poljodjelstvo

UDRUGE VINOGRADARA I VOĆARA
«STJEPAN KOYDL»
POŽEGA

IZLOŽBA POVODOM
IX ORGULJAŠKIH VEČERI

I

80. OBLJETNICE GRADSKOG MUZEJA

*Greta Pexider Srića
barunica Turčković*

hrvatska kiparica i slikarica

MATICA HRVATSKA
ZAGREB

GRAD
POŽEGA
2004.

GRADSKI MUZEJ
POŽEGA

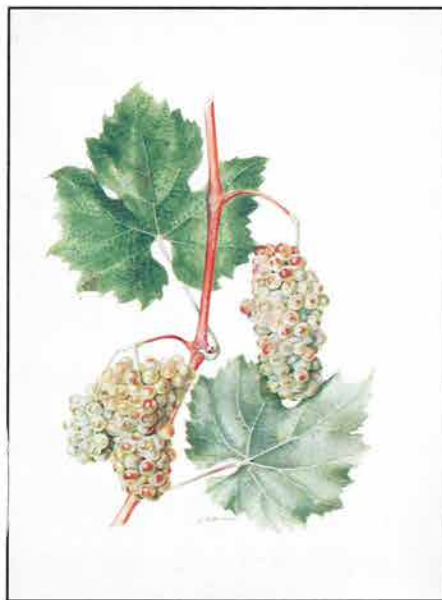

«Moram napomenuti da je početak mojeg interesa za umjetnost padao u vrijeme kasne secesije i to je sigurno ostavilo jake tragove u mojem djelovanju. Proživjela sam u tom životu nekoliko ogromnih promjena u političkom životu i načinu života, a što je zapravo za mene bilo najvažnije umjetnost je skretala u razne i oprečne smjerove koje nije bilo lako slijediti. Trebalo je intenzivno pratiti zbivanja i baviti se isključivo tim pitanjima. Ja nisam imala te ambicije. Znala sam da po svom prosječnom talentu nemam za to opravdanja. Moj glavni i strastveni interes bio je usmjeren na pojam života kao cjeline, na moj duševni razvoj i kontakt s ljudima, na znanje o mnogim vrstama literature glazbe...u jednom životnom razdoblju su se dosta rijetko zbivale tako raznolike promjene, vjerojatno je i to znatno uticalo na različitost mog djelovanja.

Velika umjetnica, kiparica i slikarica Greta Pexider Srića barunica Turković obogatila je hrvatsku agrikulturu, a posebice hortikulturu, prekrasnim akvarelima sorata vinove loze i jabuka, ljekovitog bilja i povrtnih kultura. Vrlo vrijednim umjetničkim ostvarenjima barunica Turković dala je veliki prilog afirmaciji, doma i u svijetu, hrvatske ampelografije, pomologije i fitofarmakologije. Ampelografskim atlasom, (prvi dio 1952. i drugi dio 1963.) objavljenim na hrvatskom, francuskom, njemačkom i talijanskom jeziku, svaki s po 30 slika, autori Zdenko i Greta Turković proslavili su doma i u svijetu Zagrebačku vinogradarsku školu. Spoj znanosti, struke i umjetnosti došao je do punog izražaja. Barunica Turković nije bila samo ilustrator atlasa već vrsna umjetnica i dobar znalac, pa je precizno točno predstavila u naravnoj veličini morfologiju grozda, lista i rozgve sorti vinove loze do nepogrešive prepoznatljivosti. To su slike pomno odabranih uzoraka umjetničina supruga znanstvenog savjetnika Zdenka Turkovića. One svojom ljepotom ushićuju dušu. Već je prvi dio s 30 umjetničkih slika doživio velik publicitet doma i u svijetu, što je rezultiralo visokim međunarodnim odlikovanjem *Diplome d' Honneur de l' Office International de la Vigne et de Vin* u Parizu 1957. godine.

Izdanje drugog dijela autora Zdenka i Grete Turković s 30 prekrasnih akvarela s radošću je dočekan 1963. godine. Ampelografski atlas, prvi i drugi dio, predložen je kao obvezatna literatura na europskim agronomskim fakultetima.

Prema pismenim dokumentima u rukopisu, koji se čuvaju u Arhivu grada Požege, već je 1966. godine (2 godine prije smrti prvog autora Zdenka Turkovića, a 12 godina prije smrti drugog autora Grete Turković) bio gotovo potpuno pripremljen za tisak i treći dio s 30 slika. Napomenimo još da je od slika barunice Turković predviđenih za treći dio atlasa 10 priloženo i objavljeno u Dalmatinskoj ampelografiji Stjepana Bulića, koju su poslije autorove smrti za tisak pripremili i uredili Marcel Jelaska i Zdenko Turković 1949. godine. Nažalost, autori nisu objavili treći dio što smatramo velikim gubitkom za domaću i svjetsku ampelografiju.

Naša pomološka znanost i struka duguje veliku zahvalnost barunici Turković za prekrasne ilustracije plodova 60 autohtonih i stranih sorti jabuka, koje se uzgajaju u Hrvatskoj. Slike sorti jabuka vrlo su prepoznatljive pa mogu poslužiti za pomološku determinaciju. One vjerno predstavljaju sortna obilježja, a radene su prema pomno odabranim uzorcima istaknutog hrvatskog voćara Ota Bohutinskog.

Bogat je umjetnički opus barunice Turković. Velike su umjetničke vrijednosti, a za znanosti i struku osobito korisne, slike koje vjerno predstavljaju ljekovito bilje i povrće. Svoj umjetnički talent barunica Turković je nesebično u velikoj mjeri posvetila agrikulturnoj znanosti i struci na čemu joj dugujemo veliku zahvalnost. Njene umjetničke slike s tematikom iz poljodjelstva svrstane su u sam vrh svjetske umjetnosti odgovarajućeg žanra.

Ovom izložbom, na kojoj je predstavljen kraći odabir slika iz bogatog umjetničkog opusa želimo pobuditi zanimanje i upoznati javnost, a iznad svega odati dužno poštovanje velikoj hrvatskoj akademskoj kiparici i slikarici Greti Pexider Srića barunici Turković.

Matica hrvatska, Zagreb
Odjel za poljodjelstvo
Pročelnik: Prof. dr. sc. Ivo Miljković

Greta Pexider Srića 1913. g. kao učenica 7 razreda gimnazije načinila je svoju prvu skulpturu, modelirala je glavu svoje školske prijateljice.

« Fascinirala me glava te kolegice forme čela, nos, usta. Osjetila sam snažnu potrebu da se «sjedinem» s tim formama i da ih tako zauvijek zadržim. Bez ikakvog predznanja o tehnici modeliranja (ne znam gdje sam prihvatila glinu) kao prava neznalica bez ikakve bojazni primih se posla. Pod tim uvjetima portret je još i dobro uspio. Prof. Frangeš koji je vidio taj rad odlučno savjetovao roditelje, a naravno i mene, da se poslije mature upišem u Umjetničku školu kako se onda zvala današnja Akademija likovne umjetnosti. Tako sam i učinila. »

«Direktor Etnografskog muzeja u Zagrebu 1926. S. Berger uživao me upoznavati s našim narodnim blagom, jer interes za to nije bio tako raširen kao danas. Pozvao me s dr. Kamilom Tončićem osnivačem i direktorom Narodnog muzeja u Splitu, te sam s njim surađivala sve do II. svjetskog rata. Radila sam povremeno u Splitu, te sam s njim u dogovoru izradila osam figura narodnih nošnji oko 80 cm visine, u drvu, možda stoje još i danas. Osim toga izradila sam u akvarelu razna ženska pokrivala za glavu, većinom dalmatinskih. Nakon rata nisu se više nalazile u muzeju vjerojatno su bile ukradene. Zabilježila sam i mnogo detalja, vezova, tkanja i nakita. Naklada «Kugli» izdala je bila dopisnice po tim akvarelima. Tijekom godina zabilježila sam priličan broj narodnih nošnji te sam naučila diviti se geniju našeg naroda, pogotovo stvaralačkom daru naših žena, koje su znale sve utjecaje istoka i zapada, gotike, baroka i renesanse prilagoditi divnim instinktom svojoj okolini i svom životu u tradiciji.»

«Crtanje me privlačilo od najranije mladosti, te mi je bilo uvijek izvor radosti i užitka. Rado sam karikirala profesore i kolegice ili bilježila karakteristike njihovih likova ...»

Kiparica i slikarica barunica GRETA PEXIDER SRIĆA TURKOVIĆ

(Križevci 1896. - Kutjevo - Zagreb 1980. godine)

Kada bismo među slikaricama plemkinjama tražili umjetnicu koja je možda naj snažnije, ali nama neprimjetno ostavila traga u primijenjenoj umjetnosti, u umjetnosti hrvatske svakodnevnice, sigurno bi to bila Greta Pexider Srića Turković.

Greta Pexider - Srića rođena je 11. svibnja 1896. godine u Križevcima gdje je provela svoje rano djetinjstvo. Kao devetogodišnja djevojčica preselila se s roditeljima u Zagreb, gdje je završila osnovnu i srednju školu. Kao dijete nadareno za likovno izražavanje put umjetnosti nije slučajno izabrala. Položivši maturu 1915. godine upisala se na prijedlog prof. Frangeša, koji je stručno procijenio njen rad, na tada Višu školu za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu, današnju Akademiju likovnih umjetnosti. Bila je tada među prvim ženama, kiparicama, polaznica kiparskog odjela. U modeliranju ju je poučavao Frangeš, crtanju akta Ljubo Babić, bronci, drvu i maloj plastici Ivo Kerdić, obradi kamena Rudolf Valdec, a u povijesti umjetnosti Branko Šenoa. Nakon četverogodišnjeg studija upisala je i petu godinu majstorske radionice. Diplomirala je s odličnim uspjehom 1919., godine, da bi se sa svojim kiparskim djelom (figura djevojčice u bronci, visine 15 cm, nazvano «Čežnja») već 1920. godine pojavila na izložbi Proletnog salona. Radila je kao slobodna umjetnica i bila je od samog osnutka članicom naših hrvatskih udruženja likovnih umjetnika (UPUH-a i ULUPUH-a).

Krajem 1920. godine Greta Pexider Srića udala se za Zdenka Turkovića. U to vrijeme, zbog rada s glinom, oboljela je od upale zglobova, te je više prionula crtanju i slikarstvu. Tijekom svog života samo povremeno je sudjelovala na skupnim kiparskim izložbama, ali ne toliko koliko se u hrvatskoj umjetnosti pojavljivala s djelima na području primijenjene umjetnosti. Tako su njene skulpture bila izložena 1937. godine u Parizu. Posebno su zapažena njena djela, mnogo kasnije, na dvjema izložbama gdje je stavljena ravnopravno u red prvih i najranijih kiparica hrvatske. U Zagrebu je 1968. godine izlagala je u Salonu ULUH-a, a zatim u Glijptoteci 1972. godine na izložbi kiparskog stvaralaštva hrvatskih slikarica, s kritičkim osvrtom Ane Adamec koja je Gretu Turković navela kao vrsnu kiparicu koja je posebni dar pokazala za portrete, karikature, te likove za marionetsko kazalište.

Dvadesetih godina 20. stoljeća počinje drugo razdoblje u njenom životu, ali i stvaralaštvu. Nakon perioda skulpture, počinje period slikarstva od kojeg se više nije odvajala. Najprije je to bilo primijenjeno slikarstvo na području etnografije. Etnografski muzej iz Zagreba angažirao je Gretu Turković za izradu etnografskih motiva, od kojih je bilo čak 80 akvarela narodnih nošnji. U isto vrijeme tvrtka Stj. Kugli iz Zagreba izdala je dopisnice s motivima narodnih nošnji koje su izlazile od 1929 do 1933. godine. Također je ostvarila suradnju sa muzejom u Splitu, kako izrađivanjem akvarela narodnih nošnji, oglašnja, tako i malih skulptura u narodnoj nošnji od koji je veliki dio otišao u Englesku i Ameriku. Muzej u Berlinu (Museum für Volkerkunde) otkupio je 1935. godine njene figure u narodnoj nošnji.

Nakon višegodišnjeg studioznog rada na etnografiji, Greti Turković su zagrebački arhitekta Zdenko Strižić i njegova supruga, vrativši se iz Berlina, ponudili da se zajedno s njima i još nekolicinom njihovih obrtnika uključi u rad njihovog dućana za unutrašnje uređenje «Contemporu». Greta Turković bila je zadužena za oblikovanje u metalu, kovanu željezu, drvetu, tekstilu, slami i staklu. Ideje su joj same dolazile ili ih je naprosto vidjela oko sebe, u prirodi, tradiciji, folkloru. Njeni crteži su u početku zbušnjivali majstore, zbog nepoznavanja čitanja nacrtu. Potrebno je napomenuti da su to bili počeci primijenjene umjetnosti u Hrvatskoj. Međutim, naručioc njenih

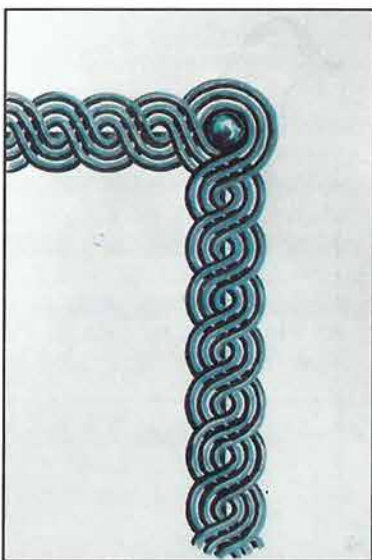
(Arhitekta Strižić vratio se iz Berlina sa svojom ženom Berlinčankom i odlučio otvoriti trgovinu za unutrašnje uređenje, za unutrašnju arhitekturu kojeg Zagreb do tad nije imao)

«Budući da je arhitekta Zdenko Strižić vidio moje crteže, rekao mi je ne bih li pokušala s nacrtima za Contemporu. Prihvatila sam i tako je zapravo načinjena prva zadruga, kooperacija. Strižić je naime okupio naše najbolje obrtnike (sjećam se crnokraka stolara, zatim starog bravara Devidea i drugih) s kojima smo se dogovorili da ćemo mi praviti nacрте, a oni će izvoditi radove. Zaradu smo dijelili u stanovitom omjeru. Svatko je u posao uložio po 30.000 dinara.»

Vidjela sam da to kod nas još nije prodrlo, još uvijek je pokušstvo moralo biti «stilsko», tanjuri baroknih rubova, staklo je moralo biti stilski kristal, a rasvjeta tijela ili kristalna ili su bila industrijski izobličena. Ti izobličeni oblici bili su dakle isprika da se sve što je bilo «moderno» odbija.

«Bila sam puna volje za taj pionirski rad. Trebalo je naučiti ne samo publiku, već i obrtnike na «novo». Mnogi vrlo dobri i ugledni majstori nisu znali čitati nacрте. Jedna zgodna koja danas zvuči kao vic najbolje ilustrira tu situaciju. Dala sam jednom našem najboljem majstoru bravaru nacрт za zidno rasvjetno tijelo. S obzirom da je riječ o simetričnom tijelu dala sam, naravno samo jednu polovicu. Jednog dana majstor mi je donio samo tu polovicu: «To ne bu dobro rekao mi je, to bu uvijek visilo koso». Toliko da ilustriram kako je bio težak taj početak i koliko je ljubavi i truda, i napora trebalo da se utre u taj novi put. Tako sam se posve bila okrenula na ovu granu primijenjene umjetnosti. Polje rada bilo je svestrano. Imam oko 300 do 400 tih nacрта.

«I neka je obrt obrt, obrt je jedna predivna stvar i kroz cijelu povijest svijeta, umjetnost je bila obrt. Samo u našem vremenu koje je kaotično i koje je izgubilo smisao za vrijednosti svi su umjetnici.»

umjetnički oblikovanih predmeta bili su brojni, što je Gretu još više stimuliralo na rad. Izrađivala je nacрте za servise, lustere (posebno je poznat luster u hotelu «Dubrovnik» u Zagrebu s rasponom od 3m), ograde, posude, okvire, čaše, kvake... Izrađujući za «Contemporu» nacрте od 1937. do 1941. godine nacртala je više stotina crteža koji u Hrvatskoj predstavljaju prve korake industrijskog oblikovanja, a sebe tada afirmira kao izrazitog dizajnera.

Ono po čemu je Greta Turković bila poznata kao umjetnica, ne samo u Hrvatskoj, nego i u svijetu, njeni su akvareli šezdeset sorti grožđa (devedeset ih je naslikano, šezdeset izabrano), koji su rađeni kao ilustracije za stručni tekst «Ampelografskog atlasa» tiskan 1953. godine, koji je napisao njen suprug Zdenko Turković. U prvom dijelu Atlasa koji je dobio priznanje 1954. godine u Parizu objavljeno je 30 sorti, da bi drugih 30 sorti bilo objavljeno u drugom dijelu Atlasa koji je tiskan 1962. godine.

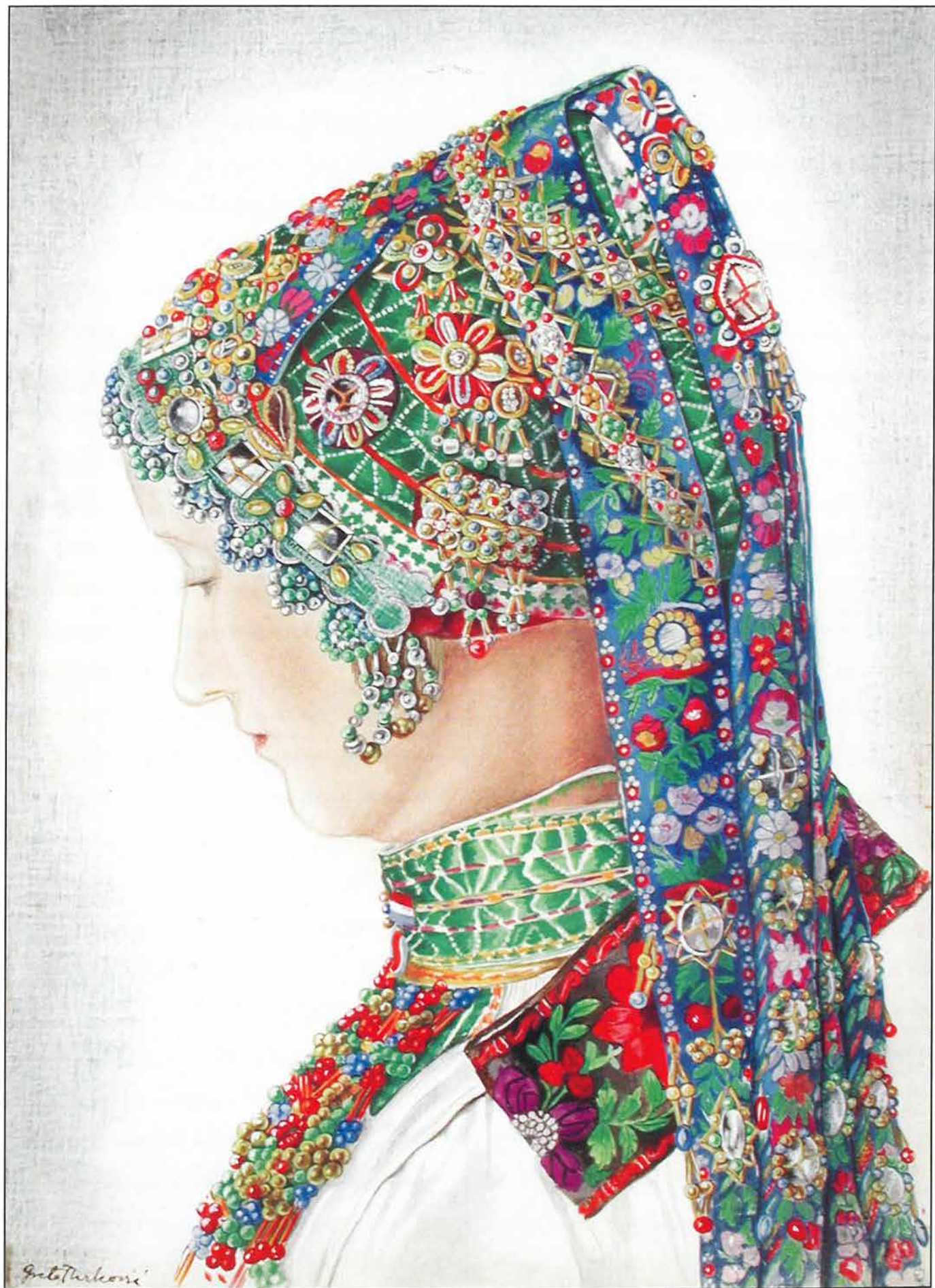
Iako je Greta Turković pod stručnim vodstvom supruga slikala svojom izuzetnom percepcijom razne sorte grožđa već još 1936. godine, da bi one bile izložene 1939. godine na velikoj poljoprivrednoj izložbi u Zagrebu, zatim 1949. godine slikala je dalmatinske sorte objavljene u "Dalmatinskoj ampelografiji", tek 1953. njeno izuzetno umijeće i slikarski senzibilitet došao do punog priznanja. U svojoj skromnosti, ni nakon najvećeg svjetskog priznanja jedinstvenog djela kao što je "Ampelografski atlas", Greta Turković nije isticala sebe nego svog supruga, navodeći da je ona bila svom suprugu samo moralna podrška u njegovoj znanstvenoj struci.

Greta Turković počela je slikati 1939. godine i jabuke (1963. godine tiskana je Pomologija sa 60 njenih ilustracija, dok jabuke sa više aspekata koje je naslikala zadržala za sebe), zatim je slikala ilustracije za Atlas štetnika i bolesti bilja, Liječenje biljem, Leptire, Korove, Kalendar voća, dio njih za Švicarsku i Njemačku. U ovom dijelu svog umjetničkog stvaralaštva ona je posjedovala neobičnu sposobnost koju je malo tko do tada od umjetnika imao, znala je prepoznati u jednoj vrsti ono posebno i individualno.

Greta Turković gotovo anonimno obilježila je naše djetinjstvo i mladost neprimjetno se namećući svojim ilustratorskim radom, opremi knjiga, etiketa (na bocama sokova, vina i drugih pića), ambalaže (bombonjera, vrećica za sjemenje povrća, juhe), unoseći već sredinom 20. stoljeća u naše krajeve tada jednu osobnu, ali neprimjetnu notu hiperrealizma u našoj umjetnosti koja još uvijek nije prepoznata kao takva.

Jedna ovakva izložba zaista je bila potrebna da se ne bi zaboravile riječi Matka Peića koje je napisao za slikaričin 80. rođendan.» Potrebno je sjetiti se kiparice i slikarice Grete Pexider Sriče Turković i sagnuti glavu jer smo je živu zaboravili, ali i podići kako bismo vidjeli što je kao umjetnica sve za svog života napravila.»

Lidija Ivančević Španiček, prof.
Autorica izložbe

«Radeći ljekovito bilje tokom jednog proljeća, ljeta i jeseni (104 slike), toliko sam se saživjela da sam se počela osjećati zelenom, kao prožeta zelenilom. Dobijem stručak koprive, stavjam je u bočicu pred sobom da mi stoji za «model», gledam u nju i mislim baš je to neinteresantan objekt. No za kratko vrijeme vidim ja ne gledam samo ja nju već i ona gleda mene... i kao da bi htjela privući moj interes poprimila je liniju gotske figure... i upravo sam osjećala kako uživa vidjevši moju zapanjenost nad dražesti te skromne biljine.»

Prebirući uspomene na svoga supruga 1975. G. Turković je napomenula

« Ja sam u njegovoj struci samo moralnom podrškom sudjelovala, iako sam surađivala u gospodarskim poslovima. Na Kutjevu se nije moglo ne interesirati se za vinograde i voćke. Negdje oko 1933. godine sjetila sam se (Zdenko je volio reći da se on sjetio), crtam grožđe, ali dosljedno opisno, stvarno, sistematski u cjelovitoj zbirci. Od tada sam postala sustavnim dijelom njegova rada iako je teško reći da sam bila suradnik u tome do kraja kod njega prostudirano, znanstvenoj struci.»

Literatura i izvori:

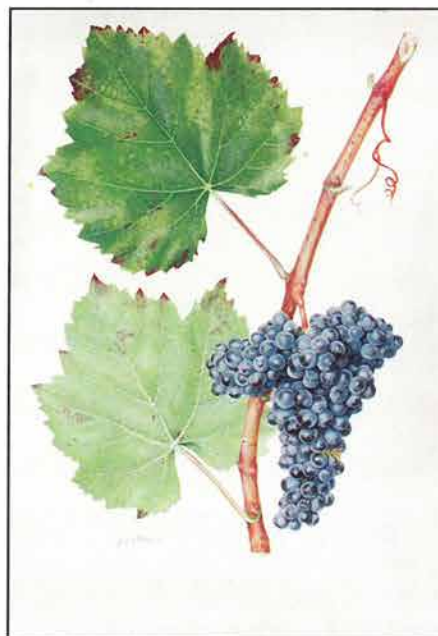
1. Nošnje sa naših obala i planina, novinski članak «Gradska kronika», Split, 8. veljače 1934. godine
 2. Vladimir Maleković: Stvaralačka znatiželja, Kiparsko stvaralaštvo žena u Hrvatskoj , kritički osvrt na izložbu, novinski članak «Večernji list», 13. ožujka 1972. godine
 3. Izložba kiparskog stvaralaštva, katalog izložbe u Glijptoteci u Zagrebu, Ožujak travanj 1972. godine (predgovor Ana Adamec)
 4. Izložba žena umjetnica u Salonu ULUH-a u Zagrebu, katalog izložbe, 1968. godine
 5. Matko Peić: Živa zaboravljena, novinski članak «Večernji list», 15. i 16. svibanj 1976., u povodu 80. godišnjice rođenja kiparice Grete Pexider Turković
 6. Mala monografija, župe Kutjevo i okolice, Kršćanska sadašnjost, Zagreb 1981.god. (obitelj Turković, Ivan Jambrović upravitelj Vinarije u Kutjevu 1980.godine)
 7. Osobna dokumentacija Grete Turković u Državnom arhivu Slavonski Brod odjel Požega , fotografije, dokumentacija koju je umjetnica pripremila kao zahtjev za mirovinu.
 8. Prof.dr. Filip Potrebica: Bračni par Turković, «Požeški pučki kalendar», Požega 1993. godina, str. 28 - 29
 9. Popis arhivske građe koju je pri preuzimanju arhive obitelji Turković iz PPK Kutjeva i prijenos građe u Državni arhiv SI. Brod odjel Požega napravio Rudolf Heli 1997. godine (kutije arhivske građe Turković Greta Turković od 89 do 97)
 10. Zdravko Mihočinec:«Hrvatske slikarice plemkinje», art magazin«Kontura», str. 30, osvrt na izložbu, Zagreb 2002. godina
 11. Usmeni podaci: prema riječima Ivica Ajanovića, tajnika Udruge vinogradara i voćara «Stjepan Kojdl» Požega, Ivo Jambrović upravitelj Vinogradarstva Kutjevo primio je za Vinogradarstvo u Kutjevu arhivu Turković od same slikarice Grete Turković u kojoj su bili i njeni umjetnički radovi . Isto je potvrdila i Renata Tepeš, kćerka Ive Jambrovića. Gospodin Ajanović pregledavao je zajedno sa prof. dr Filipom Potrebicom arhivu Turković, gdje mu je za pregled dan rad Grete Turković, posebno sorte grožđa i jabuka . U napomeni gospodin Ajanović naveo je da su osobito zaslužni za očuvanje tadašnji djelatnici PPK Kutjeva koji su posebno cijenili tu zbirku, pa su je htjeli svakako sačuvati i molili za stručnu pomoć.
- Uz suglasnost PPK Kutjeva 1997. godine arhivista gospodin Rudolf Heli pohranio je cijelu arhivu Turković u Državni arhiv Slavonski Brod odjel Požega. Cijela arhiva uvedena u popis arhivske građe te ustanove.

POPIS IZLOŽENIH DJELA

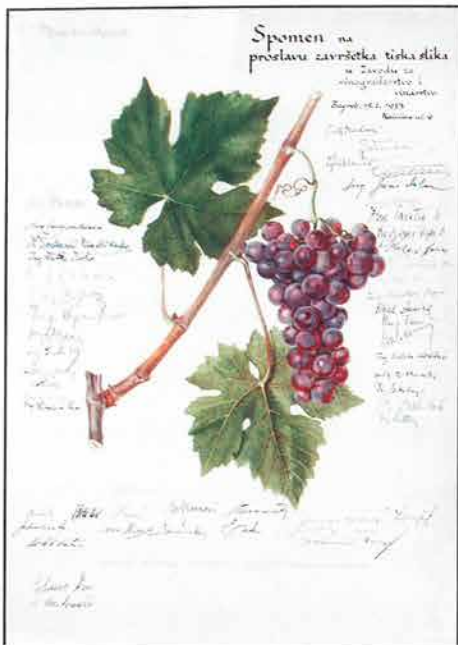
1. Greta Turković slika grožđe u vinogradu, crno bijela fotografija originalna veličina 9 x 12 cm
2. Greta Turković u obilasku vinograda sa stručnjacima vinogradarstva među kojima je i njen suprug, crno bijela fotografija originalna veličina 13,5 x 8,5 cm
3. Greta Turković na imanju Turković u Kutjevu između dva rata, crno bijela fotografija originalna veličina 7,7 x 6 cm
4. Zdenko Turković na izložbi voća Saveza vinogradara i voćara u Zagrebačkom zboru na kojoj su od 7 do 15. listopada 1939. godine izložene i umjetničke slike Grete Turković, originalna crno bijela fotografija veličine 17,7 x 23,3 cm
5. Fotografije kiparskih djela Grete Turković od 1925. do 1967. godine (Gretica, Tata, Šogorica Marija, Moj otac, Zorica Bačić, Novljanka, Zdenko Turković)
6. Gretica, skulptura u naravnoj veličini, gips,
7. Dječak, skulptura u naravnoj veličini, gips
8. Kroki crteži olovkom na papiru (Majka i dijete, Aktovi) rađeni na Umjetničkoj akademiji danas ALU u Zagrebu
9. Ženske narodne nošnje iz Kutjeva i Ruševa, akvarel , dim. 20 x 29 cm
10. Muška narodna nošnja iz okolice Požege (Kutjevo), akvarel, dim 20 x 29
11. Ženska narodna nošnja, oglavlje iz Bratine, okolica Zagreba
12. Nacrti za predmete primijenje umjetnosti koje je Greta Turković nacrtala u «Contempori», lampa sa sjenilom (akvarel, tuš 17,5 x 25), prijedlog za okvir, ramu (tempera 16 x 24 cm), prijedlog lusteru (tuš, tempera 19,5 x 26), prijedlog lusteru (20,5 x 26,3cm), prijedlog okvira (crtež olovkom 18 x 25,5 cm)
13. Fotografije predmeta za koje je Greta Turković radila prijedloge «Contempori» Rama iz 1938. godine, posuda za kuhanje kave iz 1939. godine, staklena čaša, kvaka, okvir za ogledalo iz 1940., lusteri i ograda kavane «Dubrovnik» u Zagrebu iz 1940. godine

«Počela sam izrađivati svake jeseni akvarele raznih sorti grožđa pod stručnim nadzorom moga muža, ampelografa, u želji da stvorimo zbirku koja bi imala stručnu i kulturnu vrijednost. Rezultati te nove zbirke, oko 25 slika, bili su izloženi na velikoj poljoprivrednoj izložbi u Zagrebu, 1939. godine.»

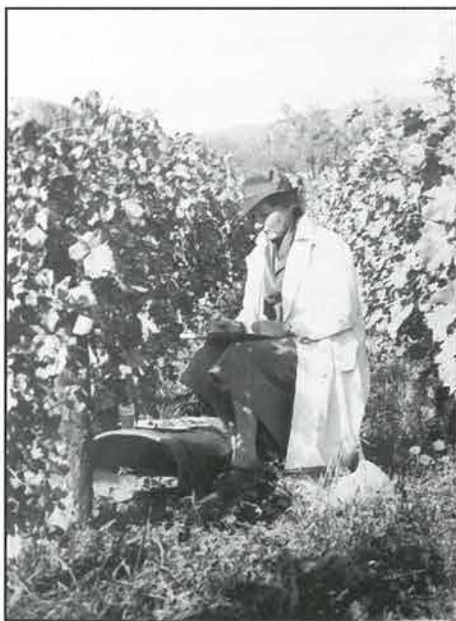
Fotog. Grožđa

«Za vrijeme berbe u Kutjevu, pod utjecajem obilja boja, oblika i raznolikosti grozdova, zaželjela sam da ih zadržim u sjećanju. Tako je započeta izrada zbirke sorata vinove loze koja će kasnije imati dosta utjecaja na moj izbor rada. Već ta prva zbirka nastala je u dogovoru i stručnom izboru mojeg supruga, koji je bio istinski stručnjak za vinogradarstvo. Prva ampelografska zbirka sa 26 sorti bila je gotova. Djelo je izloženo 1939. godine na velikoj poljoprivrednoj izložbi u Zagrebu za što sam dobila diplomu.»

«Dolazile su cijele košare, uvijek po 20 do 25 grozdova jedne sorte. Dolazilo je grožđe posebno, rozga opet posebno i lišće posebno. Izbralo se tipičan grozd po opisu koji je bio gotov. Iako smo uzimali razne sorte naše loze, senzacija je bila vitis silvestri divlja loza, zapravo pra loza, koja je temelj svake loze. Ona je izumrla i danas je nema, osim nešto na Kavkazu i u Španjolskoj. Bio je to naporan sistematski rad, sa strogo znanstvenom osnovom.»

14. Prijedlog slika ljekovitog bilja za knjigu o ljekovitom bilju (olovka, tuš, akvarel, tempera), ruža, maslačak

15. Prijedlozi omota različitog povrća za vrećice sjemenja «Agrariacoop»-a u Zagrebu, dimenzija od 7 x 9 cm i 12 x 9 cm

16. Prijedlozi leptira i kukaca, ptica za ilustracije knjiga (olovka, tempera, akvarel), dimenzije 17, 5 x 15 cm

17. Različite naljepnice za pića i limenke od 9 x 12,7 i 11,2 x 20,2 cm, reklame i etikete za limenke graška, rajčice (tempera 24,5 x 9,5 cm)

18. Primjeri prijedloga za opremu knjiga Mire Vučetić «Kuharstvo» (tempera), slikovnica (pretisak) sa ilustracijama Grete Turković, ilustracije «Knjige za svaku ženu, primjeri prijedloga za opremu kutije za bombonjere «Kraš»

19. Biljke Lokruma, Dubrovnik 1967. godina (akvarel)

20. Ampelografski atlas (bez ilustracija Grete Turković) I i II dio koji je napisao Zdenko Turković

21. Slike sorti grožđa Grete Turković, (akvarel),
 Burgndac sivi 5. listopada 1935. Kutjevo
 Borgonja 8. listopada 1953. Poreč
 Graševina bijela 24. rujna 1950. sv. Jakob, Božjakovina
 Plemenka crvena 20. kolovoza 1950. Bukovac
 Borgonja 8. listopada 1953. Poreč
 Muškat hamburg 26. rujna 1951. Mihaljevac
 Rajnski rizling 29. rujna 1950. Božjakovina
 Istarska malvazija 1. listopada 1953. Poreč

22. Spomen na proslavu završetka tiska slika Ampelografije Grete Turković i Zdenka Turkovića. U Zavodu za vinogradarstvo i vinarstvo u zagrebu 15. siječnja 1953. godine

23. Crteži loze sorti grožđa Portugizac i Graševina 26. travnja 1947. godina (akvarel, tuš, dimenzije 13 x 18,5 cm, 17,5 x 25 cm, i Graševina 24 x 33,5 cm)

24. Crteži sorti jabuka za Polmologiju rađeni u akvarelu 25 x 18 cm
 Božičnica 10. prosinca 1952.
 Bobovac 1952.
 Jonatan 23. listopada 1952.
 Jesnska siva rta 30. listopada 1939.
 Božičnica 3. siječnja 1940.

«Međutim meni leži u naravi da me upravo detalji fasciniraju. U čovjeku i bilju privlači me ići u dubinu, pratiti sklonosti i nutarnja zbivanja u svim neizmjernim varijacijama: očaravalo me fantastično bogatstvo boja i oblika kod bilja. Prekrasno je čudo da se svaki grozd sastoji iz samo nekoliko formalnih elemenata, a svaki ipak ima svoje individualne oznake po kojima se razlikuje od drugih sorti. Taj čudesni fenomen opetuje i kod ljudskog obličja, to je tajanstveni zakon života. Zakon ličnosti u zajedničkoj jednakosti.»

«Katkada mi se činilo, osobito kod bilja, da one nisu, pod krutim zakonom koji im nameće priroda, već da imaju dosta veliki obujam slobodne volje da tako kažem koju mogu pokazivati u okviru svoje vrste. Eto, na primjer, na jednoj se lozi savijaju vitice nježno i graciozno, na drugoj hirovito i komplicirano, jedne bobice su prekrivene neizmjereno finim maškom, druge su sjajne i blještave, treće pak pokazuju kroz prozirne kožice najfinije žilice kao neku posebnu dragocjenost. Gdje koji grozd se drži osorno i zatvoreno kao naduti bogataš, neki pak otvoreno i nehajno kao neki boem, a ima ih kićenih kao za svatove i tmurnih kao mizantropa. Ima ih koji su zapravo sramotno neuredni, a suprotno tomu su oni koji se kao škrtci stišću u se i ne daju lako otkinuti ni jednu bobicu.»

Greta Pexider Srića barunica Turković

Impresum

Nakladnik
GRAD POŽEGA
GRADSKI MUZEJ POŽEGE
MATICA HRVATSKA IZ ZAGREBA
Odjel za poljodjelstvo

Za nakladnika
ZDRAVKO RONKO,
gradonačelnik
DUBRAVKA SOKAČ ŠTIMAC
ravnateljica

uvodni tekst kataloga
PROF. DR. SC. IVO MILJKOVIĆ
Pročelnik odjela za poljodjelstvo
MATICE HRVATSKE - ZAGREB

Autorica izložbe
LIDIJA IVANČEVIĆ ŠPANIČEK

Suradnik u organizaciji izložbe
IVICA AJANOVIĆ

Postav izložbe
LIDIJA IVANČEVIĆ ŠPANIČEK
DUBRAVKA SOKAČ ŠTIMAC
MIRJANA ŠPERANDA
DUBRAVKA MATOKOVIĆ

Lektura
BRANKO ŠIMUNOVIĆ
Korektura
MARIJANA JURČIĆ

Fotografije
DUŠKO MIRKOVIĆ

Tehnički poslovi
VERICA HODAH

Naklada
300 primjeraka

Tisak
Tiskara «POŽEGA»d.o.o.

